

Taratasy misokatra [Lettres ouvertes]

Auteur(s) : Rabearivelo, Jean-Joseph

Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

5 Fichier(s)

Citer cette page

Rabearivelo, Jean-Joseph , Taratasy misokatra [Lettres ouvertes], 1920-04-15 ; 1921-10-15

.
Claire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).
Consulté le 19/04/2024 sur la plate-forme EMAN :
<https://eman-archives.org/francophone/items/show/1695>

Description & analyse

Description« Taratasy misokatra ho an'i MM. Atmosphère sy Aéro Dremina, sous le pseudonyme de K. Verbal, avec la réponse, « Taratasy misokatra ho an'i Madame Anja-Z ».

AnalyseDans ces premiers essais, il sacrifie à la mode du temps, celle des "lettres ouvertes". Ce genre, aux frontières des sphères d'échange privée et publique, fut le mode de communication privilégié de la génération des années 1920. Les articles de *Vakio ity* ont tous été écrits sur ce modèle. JJR adopte du genre toutes les afféteries. En premier lieu, les pseudonymes sous forme d'anagrammes ou de surnoms hauts en couleur et en assonances: Aéro-Drémina, Atmosphère, K. Verbal, etc. Il ne nous a d'ailleurs pas toujours été possible de retrouver derrière ces "masques" l'identité des écrivains engagés dans ces joutes épistolaires.

A travers ce ton de "maître d'école" que JJR et ses correspondants fictifs adoptent dans les développements didactiques de leurs missives, dans ce que l'on peut considérer comme le "premier jet" de son oeuvre critique, se dessinent déjà nettement quelques idées forces de sa réflexion: le questionnement sur le bon usage des techniques venues d'ailleurs et l'incitation à plus de professionnalisme.

Auteur de l'analyseRamarosoa, Liliane (18-07-2015)

Éditeur(s) de la ficheResztak, Karolina

RévisionJar Luce, Xavier (18-07-2015)

Informations générales

LangueMalgache
Cote

- NUM PRO REV VI LETTRES
- RV.VILE

Nature du documentRevue
SupportPhotocopie
État général du documentBon
Localisation du documentBNF (CR), Paris

Présentation

Date

- [1920-04-15](#)
- [1921-10-15](#)

GenrePresse (Article rédigé par l'auteur)
Mentions légalesFiche : équipe Manuscrits francophones, ITEM (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
Éditeur de la ficheClaire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Information sur la revue

Titre de la publicationVakio ity
Lieu de publicationTananarive
Notice créée par [Richard Walter](#) Notice créée le 16/12/2014 Dernière modification le 01/09/2022

a mety' ho lafo be ! » hoy Ramasy.
 ha ! » hoy Rambola.
 ny anarana hoe Carmené, Radafson ary Ravao-
 saroany fa amben'ia tenin' « dRamatoa tsotra »
 zany.
 aminy izany ! » hoy Papof anakampony.

TOKO XIII.

AMONO NY AMBOADIA.

iri-panalahidy ny nametrahana' ireto jio ilay
 n-tsainy ny hevitra hangalatra io ho enti-mana-
 » raha vao mandeha Ramasy sy Rambola.
 tsy nisy nivoaka izy roa lahy, fa mamo-tao an-
 hany ka tsy nisy nahafahan' i Papof haka ity
 efa may ery, aza izy. Tato aoriana kely anefa,
 dia gatry ireto jio, ka efa nifotraka sy miesona
 a rehetra izao, dia nitsaika tsimoramora Papof

vao nandingana ny tokonana' ny efitra izy dia
 Ramasy efa mitsikasina teo ny rantsan-tongony,
 savoana sy hamely azy noho ny hamamoa' tsy
 Papof nahita an-dRamasy nitsangana tamin-
 na, nefa niankarapoka indray, fa nifatoran' ny
 ny ka nitarika azy tsy hahatohan-tena, sady
 feo bada sy mifatotra hoe :

ny ity... ity... anio... fa mi... tady... hisa-
 ...ra... tsy... Laim... bola... ah...
 dia nidraiko nanatona koa Rambola, ka nifano-
 if izay noheverin' izy ireo ho polisy ary hisambo-
 ranezaka hitsangana, nefa nianjera iny Ramasy
 akory, toy izany koa Rambola, satria ny mamo-
 y olona iray tsy noselonin' ny rago afo na dia
 nitan' i Papof izany, dia nihataka mora izy hana-
 sy saro-bidy, dia navelany tao ireto jio mamo, fa
 vy eo.

ahan' i Papof Ramasy sy Rambola, ka tonga izy
 y tratry ny ainy mifatotra teo ka samy voa maty
 ao ho velona intsony.

ly teny dia lalina ny hiaka sy ny tabataba tao an-
 aitra ny sofina' ny polisy izany mba hanatona ao,
 asambotra izy roa lahy, ka nohelohina taona vitsi-
 onja, satria nisy zavatra olona maro no very tany
 tamin' io alina io.

zay ny amin dRamasy sy Rambola, fa efa nanody
 ony, ary indrindra koa fa efa nahavonjy tena
 tasy saro-bidy Papof.

(Mbola hotohizana).

K. VERBAL.

15/10/1921

TARATASY MISOKATRA HO AN' I Mme ANJA-Z.

LOHATAONA !

MANDIA ny ati-ririnina tsika izao, ka hodidinin' ny hazo ringi-dra-
 vina sy ny tanety karankaina ary ny rano ritra sasaka.
 Toa misaona izao tontolo izao ; Ankaratra mijoalajoala mainty mba ho
 moron-tongotr' ilay akanjo mainty ijolohan' Imerina izay miseho vozona
 eny antondron' i Votovorona, ka mivona valahana' ery antenantenan' i
 Ambatovory.

Vasoka ny rahona, manjombona ny masoandro, ny andro fohy sady
 mamirifiry, ny alina sady lava no mampangovitra mihintsana ny
 ravina. mihamaina ny taho, malazo ny voniny, ary ny rivo-panala dia
 misahosaho hamoriporitra ny velona.

Indro, tazako mitsororoka eo ampvoan' ny fahafatesana mandazo ny
 zaridaina, voninkazo iray mifendrofindro mila hilofika, fa fenjain' ny
 fanalala inay, reko koa ny kankafotra mitomany any antondron' ny hazo
 ringitra ka mandefa ny akon' ny tolakony eran' ny lohasaha sy mandin-
 gana ny havoana

Maizina ny andro, ny tara-bolana vasoka sisa manazava, nefa tsinjoko
 ihany ilay voninkazo malazo ; reko ihany ireo tolakon' ilay vorona ory.

Indrisy ! toa alina ny fiainana, fa mangidy ny anjara
 Nefa, raha mbola niondrika hitomany aho, dia indro kosa tazako ery
 amin' ny vodi-lanitra atsinanana efa manga ny masoandron' ny lohataona.

Miaraka amin' iny koa ny feon' ny hitsikitsika, ary toa hitako mifangaro
 amin' ny siakany ny aina vaovao botrohin' ny vaninkazo malazo !

Tsy ho ela dia ho tsapako mihitsy izany « fitsanganana' ny maty » izany,
 dia ho hitako eo anatrebako ny fivelatry ny voninkazo efa maina' ary
 ny tolakon' ny kankafotra dia hiofo ho hiran' ny domohina !

Miovaova ny fiainana ; nefa kosa ny fiononana hahatratra ny lohataona
 dia hanany dia ny famirifirin' ny ririnina !

Elaela ihany izay, ry Mme Anja-Z, dia ririnina fotsiny no tsinjoko
 nanarona anao teo ampototr' ilay havoana manirery izay tevehin' ny
 tolakonao fa manarona ny androatokoa' ny ainao.

Tora-kovitra aho mahita anao hila hilofika eo anoloan' ny tava-
 nitoeranao voavakin' ny anjara ; nefa kosa, mino aho fa antomotra ny
 lohataona biorenan' ny fakanao amin' ny tany voakoly, ka hisehoan' ny
 singam-bolonao ho miramirana eo ambanin' ny masoandro indray.

Ririnina, tompoko, tsy maharitra indroa amin' ny taona, koa mampion-
 na anao aho, aoka re tsy ho ririnina ihany no fiainanao, ary enga anie ka
 tsy ho rovitry ny tomamy madinika ny taloha intsony ny fonao, fa hivi
 tranà kosa amin' ny hafaliana mahatsingo ny lasa tsy hiverina sy maha-
 tazana ny ho avy ... ny lohataona !

Mme. K. VERBAL.

- 6 Ny maso mivily ho fahajambana.
Mitondra ny fo mba hanao filibana.
Dia saina, hevero, ka diniho tsara
Fa loza miboika mamono ao am-para
- 7 'Zay fatra-pimamo, tsy zaka rarana
Dia biby masiaka mitoetra an-tanana;
Mandriaka ivelany, mandringana an-trano:
Zay tany lalovany kiranana angano!
- 8 Fa zovy ireo sasany mbola tamana
Misangy ny poizin' ity filokana!
'Lay lasam-pitelua bare-mivongady
Mamotraka mafy, mamarina an-kady!
- 9 Dia enty ny hevitra feno hakingana,
Ataovy ho naman-dRafabakilana,
Indreo ny fianarana miantso zatovo:
« Ry maro tanora, tongava hanovo. »
- 10 Ny hery aman-joto 'zay tena igagana,
Dia aza fonosina hakanosana,
Fa aoka hiposaka sy mba hizetra,
Ho enti-manefa ny adidy rehetra.
- 11 Raha tian-ko tsara antoka ny fiatarana,
Kendreo ny famindran' ny hatanorana,
Izay famiriana aza avela hipariaka,
Fa maro ny zavatra 'zay mampikiaka.
- 12 Ry mponin' ny Nosy, lazao fiderana,
Fa kanto sy fatratra ity fitondrana
Ho enti-mitaiza ny fahazazana:
Trarantitra anie ny mpanao fanjakana !!

E. M. RAMAROTAFIKA.
(Abonné N° 195)

TARATASY MISOKATRA ho an' i M.M. Atmosphère sy Aéro-Drémina.

Ry sakaiza,
Hita amin' ny tonon-kira fahagola, izay mbola malaza sady asisiky
ny maro amin' ny labateniny ankehitriny, ny mindrana ny rivotra hito-
ndra hafatra. Mahangoly er'y ny mihaino azy, indrindra koa fa tsy lefy
ny hamangany.

Ovako bika kosa izany, ka tsy ny rivotra intsony
ny hafatra, fa ny dian-tongotry ny lalitra avy i
hamaky ny rahona misy an' i Atmosphère sakaizako
ko no hampandihiziko hanatrika an' i Aéro-Drémina
nga azy ireo hizotra mahitsy amin' ny lalana kendreo
sy hitaona azy hiara-mifantina ny diamondra soa:
saina mba hatambatra ho diadema hisatrahany, ary i
misikina mba hanambatra litera maro ho teny ma-
trône-ny eo amin' ny fandrosoana, fahatsarana, etc.

Mino aho fa ny lalana hisantarako hihaonana an-
hanome hery ahy, hahatontosa ny hevitra soa kenda-
ary hampandroso ity pejy volamena-ity sy hampitona
ny ary hisintona ny maro hamaky sy ho tia azy.

Manantepa koa aho fa ho toy ny niarahako t-
nampandroso ny « *Mpifinjia* » (fony izaho niery t-
Katro-maningana) taona ir'y no hiarahako aminy
« VAKIO ITY. »

Tsy misalasala aho eto am-pinoana fa ireo teniky
hisolo ny trompetra hanainga anareo hampandihy ny
ny « Vakio ity, » sy hanolotra miaraka amiko « artic-
bahavariana sy hahasoa ny mpamaky azy.

Manantena koa aho fa hahazo valiny hanohana ny
azy.

P.S. — Todiho fa ao anatin' ny Loko fiton' ny a-
izay mampifan' amin' i Vakianankaratra Aéro-D-
any andrefana misy an' i Atmosphère no ieren' ny a-
no isisihan' ny tanako (na ny tandindony) handray i

Ho an' ny mpam

ITY taona 1920 ity dia isan' ny taona be voninahitra
taonan' ny tany, fa taona manaraka ny taona n-
momba ny fanekena tamin' ilay ady mahatsiravina
ka ny taona nahavitan' ny fikambanam-pirenena
azy. Taona manaraka ny taona nahafahana tam-
ndoza. — Taona soa! Taona volamena! Taona d

Koa satria taona be voninahitra toy izany ity taona
hasatroka azy ny lakoraonin' ny fandrosona samy i
amin' ny ratsy isan-karazany, izay manimba ny tena,
manimba foko, manimba firenena

Ny karazan-dratsy samy hafa anefa dia efa samy
ny mpandaha-teny avokoa, ka tsy mikasa handaha-teny

*Ovako bika kosa izany, ka tsy ny rivotra intsony no taomiko hivatsy ny hafatro, fa ny dian-tongotry ny lalitra avy nandihy no ho entiko hamaky ny rahona misy an' i Atmosphère sakaizako, ary ny rantsan-tanako no hampandibiziko hanatrika an' i Aéro-Dremina namako, mba hanainga azy ireo hizotra mahitsy amin' ny lalana kendren' ny « VAKIO ITY, » sy hitaona azy hiara-*Antina* ny diamondra soa amin' ny *carrière*-n' ny saina mba hatambatra ho diadema hisatrohany, ary hamporisika azy hiaramisikina mba hanambatra litera maro ho teny mamy sy mahaliana ho trône-ny eo amin' ny fandrosoana, fahatsarana, etc.

Mino aho fa ny lalana hisantarako hibaonana amin' i Atmosphère dia hanome hery ahy, habatontosa ny hevitra soa kendren' ny « VAKIO ITY, » ary hampandroso ity pejy volamena ity sy hampitombo ny famirapiratan' ny ary hisintona ny maro hamaky sy ho tia azy.

Manantena koa aho fa ho toy ny niarahako tamin' i Aéro-Dremina nampandroso ny « *Mpijinja* » (fony izaho niery tao amin' ny anarana Katro-maningana) taona iray no hiarahako aminy indray hanatsara ny « VAKIO ITY. »

Tsy misalasala aho eto am-pinoana fa ireo teniko ireo dia hanakoako hisolo ny trompetra hanainga anareo hampandihy ny penina hampandroso ny « VAKIO ITY, » sy hanolotra miaraka amiko « articles » mahaliana, mba hahavariana sy bahaso ny mpamaky azy.

Manantena koa aho fa hahazo valiny hanahana ny heriko sy hanampy azy.

K. VERBAL.

P.S.—Todiho fa ao anatin' ny *Loko fiton'* ny avana *Be* fahatsarana, izay mandefa lady amin' i Vakinankaratra *Aéro-Démina*, ka miampita any andrefana misy an' i Atmosphère no ieren' ny anarako; amin' ireny no isisihan' ny tanako (na ny tandindony) handray ny anareo!

K. V.

Ho an' ny mpamaky.

ITY taona 1920 ity dia isan' ny taona be voninahitra indrindra amin' ny taonan' ny tany, fa taona manaraka ny *taona nahavitan' ny sonia momba ny fanekena* tamin' ilay ady mahatsiravina teo. Taona manaraka ny *taona nahavitan' ny fikambanam-pirenena* tsy mbola nisy toa azy. Taona manaraka ny *taona nahafahana tamin' ilay gripa* mandozo.—*Taona soa! Taona volamena! Taona diamondra!*

Koa satria taona be voninahitra toy izany ity taona ity, ka dia tokony hasatoka azy ny *lakoraonin' ny fandresena* samy hafa, dia ny *falana amin' ny ratsy* isan-karazany, izay manimba ny tena, manimba namana, manimba foko, manimba firenena

Ny karazan-dratsy samy hafa anefa dia efa samy nodiavin' ny penin' ny mpandaha-teny avokoa, ka tsy mikasa handaha-teny lava hivaofy azy

ireny aho, fa *frazy fohifohy mora tadidina* kosa no tiako haseho, mba ho mora saintsain' izay te-hiala tokoa; ary raha mahafaly an' i **MONSIEUR LE DIRECTEUR**, dia vonona aho hitanisa azy ireny mitohitohy tsy tapaka, fa *falana amin' ny ratsy no voninahitry ny olombelona*.

Koa izay tiako hotofirina voalohany, dia :—

1. TOAKA.

Hoy *Tselatra*. “*Ny toaka dia ivin' ny devoly romotra.*” Koa izay miboboka azy ve tsy ho romotra tahaka azy koa?

Tsy misy rano mandoro kokoa noho ny toaka, na dia ilay rano-afon' ny Alemà nalefany tsy ara-dalàna aza.

Tsy misy tsy hain' ny toaka *dorana* ny faritra rehetra momba ny tena, ary izay ananan' ny olombelona tsy misy tsy hainy *levonina*, na dia fanjakana iray manontolo aza.

Izay te-ho sambatra tsy maintsy mahafoty ny toaka, fa *iraky ny Devoly* hamongotra ny fahasambaran' olombelona izy.

Azon' ny Dokotera mahay ampiasaina amin' ny fanafody ny toaka, fa tsy hainy kosehina ny anarany hoe *Poizina*, izay iombonany amin' ny poizina samy hafa.—Nefa na izany aza, ny soa vitany amin' ny fanafody dia kely lavitra noho ny loza afafiny amin' ny tany sy ny fanjakana.

Ny *fanjakana tsy idiran-toaka*, dia efa manakaiky ny lanitra.

Ny mpivaro-toaka dia miandany amin' ny fahavalon' ny olombelona sy ny fanjakana.

Raha isaina ny *dian'* ny karazan' olo-meloka nandingana ny tokonan' ny tranomaizina, dia ny dian' izay efa teo amin' ny toaka no be indrindra. Ny *androatokon' ny ratsy* vitan' ny olo-meloka dia vokatry ny toaka.

Fanjakana tsy misy toaka, vitsy olo-meloka.

Ny *fofon' ny toaka* aza dia misy hery efa nomanin' ny devoly.

Ny anaran' ny toaka rehetra isan-karazany dia efa vita *lista* any amin' ny belo avokoa.

Ny fihetsehana hamongotra ny toaka no fihetsehana tsara indrindra amin' ny fihetsehan' olombelona.

Ny fanandramana misotro toaka dia fanandramana ny karazan-doza samy hafa.

Izay mangetaheta toaka dia mangetaheta poizina ambony karazana.

Ny *mpigatry* rehetra dia niandoha tamin' ny fanandramana.

Aza manandrana toaka, raha tsy tianao ny hantsoina hoe “*Ilay mpidoroka,*” indray andro any

Ny fahafaniana eran' ny laposety dia niandoha tamin' ny fanandramana fari-bodin' ny vera.

Amin' ny fanandramana rehetra dia ny fanandramana toaka no ratsy indrindra.

Aza manandrana misotro toaka ary, raha tsy tianao handraman' ny loza koa ny ainao, ny voninahitrao, ny anananao, ny ankohonanao, ary ny fanahinao aza.

Andosiro ny *toaka*, dia handositra anao koa ny ankamaroan' ny loza mpiseho ety an-tany.

Samy mirehitra ny vanja sy ny toaka; nefa ny simban' ny vanja tsy

15/07/1920

(108)

VALIN-TARATASY

HO AN' I M. K. VERBAL.

RY sakaiza,
Satria niantso hianao, dia hanoina, ka mba nindrana koa ny pejina
« Vakiô ity » masoandro be lohataona, hitondra ny arahabany ilay Aéro-
Dremina nitadiavanna valiny. Koa satria fiantsoana ahy hantsoa bebo
kokoa no teninao, dia tsy mba ny « Euy. » sarotra angatabina amin' ny
molotry ny mpiangoty no ho hitanao, fa ny « Matokia » avoaky ny son'
izay ta-hamita ny adidiny. Hadalana, ry Verbal sakaiza, raha izao isika
no kamo famoaka ny volamenan' ny atidoha hiravahan' izay to-ho soa,
satria ny hariva fodia-mandry dia hampijonona ny asan' ny penina, ary
ahy am-pasana dia tsy misy intsony Gazety sy mpamaky laha-teny!
Ary satria mitady fanampiana sy hery hianao, dia henoy ny akon' ny
Trompetra tsofin' i Dremina sakaizanao :

1°

Avia, ampio, ry Hery tsy mba,
Ireo olo-marô mpanoratra ireo,
Fa samy mikezaka ny mba hamita
Adidy mavesatra re, ka vonjeo !

2°

Raha mila ho kivy, na sendra malaina,
Dia tairo ny saina; havitrika indray
Ataovy mahafa 'ty zava-kasaina,
Mba samy hikezaka tsirairay !
Ny soratra adala mandoto ny saina
Ireny, ry Hery, ireny foano !
Ny mahasalama sy izay fototr' aina
No mba anampio sy mba anohano !

Ry Verbal sakaiza ! Hiezaka isika hanasoa ny velona, ary izany no
tokintsika, fa irina ny hahamaro ny mpamaky, ary tsy mpamaky fotsiny,
fa mpamaky mankasitraka ny toro-hevitra marina, ka mampihatra izany
amin' ny fiainany. Ary aza hadinoina Frantsa amin' ny soa nataony, fa

Izy no vy nahitana,
Nananana fahazavana.

Ary ny « Vakiô ity » ! Hampitombo ny derany anie ny asantsika, ka
hanasatrohan' ny maro azy ny voninahitry ny mpanasoa ny miaina !
Isaorana izy, fa izy no mampiray antsika eo amin' ny tobin' ny mpana-
ndaha teny !

Veloma.

J. AÉRO-DREMINA.

P. S. Andeha hobitsihina kely ny Directeur Gérant hanitatra ny
« Vakiô ity » ho lehibe kokoa, fa tsy ampy hivalamparana, sa ahoana,
hoy hianao !

J. AÉRO-DREMINA.

(109)

TARATASY MISOKATRA.

HO AN' I MONSIEUR K. VERBAL SAKAIZA.

TOMPOKOLAHY malala,

Tsy mba diso fanantenana hianao tsy akory, raha nandefa tamiko
« ny dian-tengotry ny lalitra avy nandihy, namaky ny rahona » ho
any amiko « Atmosphère sakaizanao », fa natopan' ny alona, ka tody
tany amiko ; ary ataoko, fa « ny bal nataon' ny rantsan-tananao », dia
voirain' i Aéro-Dremina havantsika koa »

Taitra aho raha vao namaky ny hafatrao, toy « ny trompeta » ma-
naitra ny penina hirotsaka ao amin' ny tany fiasana ; nefa nanindry ny
foko aho aleha, ambara-pahalalako ny tena anaranao. Kanjo vao mainka
nihamaizina ny faniriako hahalala, fa ny anaran-droa ao : « Katro mani-
ngana » sy « K. Verbal » — eny, telo-aza « K. V. » — dia samy nanidy ahy
tao amin' ny efi-tranon' ny tsy hahalalana. Nefa raha nandinika ny tena
anaranao (fahafatra) miery ao amin' ny « Loko fiton' ny avana » aho,
dia nandefa sento hoe : « Ny èla angaha fanadinoana, fa sakaiza io,
satria mitonona ho sakaiza ! »

Anio ary, ry Monsieur K. Verbal sakaiza, dia tsy maintsy mifampaha-
lala tena anarana marina isika ; nefa alohan' ny hanaovantsika izany, dia
hovaliako aloha ny hafatrao, fa mangetaheta fanomezan-toky avy ami-
ntsika ny « VAKIO ITY », ka tsy mety raha avela ho sasa-miandry amin'
ny tafasirin' ny mpisakaiza ela nisarahana mifanadino anarana izy.

Fantatro fa ny hevitra kendrenao dia lasitra iray amin' ny ahy :
« Ny hampandroso ny page volamenan' ny « VAKIO ITY », ka ha-
mpitombo ny famirapiratan' ny hisintona ny maro hamaky sy ho
tia azy », araka ny teninao. Izany koa no tena hevitra sy faniriako sy
fikasako ary ataoko aza, sady fantatry Monsieur le Directeur rahateo izany.

Nefa, mba hahafa-po « ny fanantenana » sy tsy hahadiso « ny fnoa-
nao » ny amiko, dia faly aho haneho mazava aminao ny ao am-poko : Ao
amin' ny efi-trano ivcahan' ny « VAKIO ITY » no efi-trano isan' ny tsara
indrindra hibaonan' ny mpisakaiza mifanalavitra tahaka antsika, mba
bihariharian' ny fo tia fanasoavana olombelona, miara-mamindra amin' i
Frantsa Renintsika.

Efa manehocho hatraiza hatraiza sahady ny lazany ny « VAKIO ITY »
izao, ka irin' ny maro hiseho isam-bolana aza. Nefa mbola adidintsika
ihany, tompokolahy, ny hanovona ny lazany sy hampamerovero ny fofony,
mba hahatratra 10.000 maromaro no ho indrai-mivoaka amin' ny fiseho-
ana mahaliana samy hafa sy amin' ny fotoana akaiky kokoa noho ny Isan-
Telo Volana.

Tsy mbola ritra tsy akory ilay Loharanon' ny Fantsakan' i Solo-
mona, izay efa nanovoan' ny Littérature samihafa, fa mbola azontsika
hanovozana koa ; ka raha mangalaheta antsika ny « VAKIO ITY », dia
aoka tsy hataontsika « fola tana maitondro », na « hihambo manana »
antsika izy amin' ny zava-tsoa vokatry ny penina, hozarainy amin' ny
miara-belona amintsika sy horaketiny ho an' ny taranaka mandimby aza.

Koa ankehitriny, ry K. Verbal sakaiza, dia aoka ho velona ny « fnoa-
nao »

nao,» aoka hirehitra ny « *fanantenanao*,» aoka ho voatohana ny « *herinao*,» ary aoka hitomban-dahy ny « *fanatsaranao* » ny « VAKIO ITY » fa *Atmosphère* sakaizanao dia manome toky fa hanampy anao mafy dia mafy tokoa, ka handefa *articles* tsy tapaka araka izay fara-heriny—Saingy ny farafaran' ny « VAKIO ITY » no *fohy*, ka tsy ampy hitsorana ; ny firakony no *kely*, ka tsy ampy hibonohana ; ny pageny no *vitsy*, ka tsy ampy handihizan' ny penina. Nefa kosa, mahazo matoky izy hampahampanitra ny anarany sy hampahan-daza ny asany isika ; ka na mifanalahitra aza ny tenantsika, dia hibaona ao amin' ny efi-trano ivoahany ny fontsika.

Ary farany, tompokolahy. Efa nosangin'ny 60 taona maninjitra isakazanao, ka aza tsiny raha mety manadino havana ; nefa mba ho fiarahatsika mifaly, dia aoka hiaraka-mikalo izao andalana vitsivitsy izao isika ho fankalazana ny « VAKIO ITY, » sady ao no anoloran' isakazanao ny anarany :

Jereo isan-takelaka ny « VAKIO ITY, »
Raiso ny toro-hevitra omeny—
Andron-jaran' izay velon-kandinika :
Jiro mitsilo ny dia io,
Elatra anidinan' ny saina,
Sakafo tohan' ny aina,
Tonique mahasalama ny tena,
Emboka maharavo ny fo ;
Rebarehan' izay mahatana—,
Araho fisaorana, fa mahasoa.

ATMOSPHERE,
Imerimandroso, Antsihanaka.

ERITREERITRA VOAFANTINA

2. Ny fanajana.

1. Ny fanajana dia fanompoam-pitiavana izay atao amin-kafaliana ho fanamboniana kokoa ny hafa noho ny tena, na fiverana mendrika miaraka aman' asa entina hanomezana fahafinaretana tsy ho an' ny tena fa ho an' ny namana.

2. Ny fanajana dia lohany indrindra amin' izay mampiseho sy mitory ny fahamboniana aman-dazan' ny olombelona ; fa raha tsy nisy izy, dia foana ny fisondrotana ary rava ny faniriana hiaraka hafa amam-boninahitra.

3. Ny fanajana dia isan' izay voaloham-pahendrena tsy maintsy karohina sy ananan' ny olombelona, raha vao mahalala handia sy ivelona eo amin' izao tontolo izao izy.

4. Toy ny tsy maintsy ilana fanazavana eo amin' ny alina no tsy maintsy ilana koa ny fifanajana eo amin' ny fiainana rehetra, fa ho mai zina kokoa noho ny atia' ny fasana ny asa aman-draharaha tsy misy azy sy ny fonenana tsy tsiloviny.

5. Mahaiza manja ireo nomam-pahafana ho lehibe sy mpitondra anao, izay mitana ny fanalahidin' ny fahasavina ny tenaao sy ny miara-belona aminao, fa alidy tokony hatolotra ny voninahiny izany.

6. Ny fanajana entin' ny olona dia toy ny fitaratra lehibe eo aminy avy, izay ahitana na hahafantarana' ny mpijery miaraka amin' izay ny toetrany.

7. Izay miavonavona hajaina dia tsy tokony homen-kaja intsony, satria ny lohany tsy mahalala akory ny anton' ny nanomezana azy izany.

8. Izay mamritafy fihetsarambelatsihy ny fanajana ataony dia sazin' ny toetra hamboiny, fa ny tsy fidiny no manery azy hanao saronana tsy sitraky ny fony.

9. Aloo lavitra teny mamy feno haja asesiky ny fitiavana toy izay vola an-jatony atolotra amin' ny fanalikana.

10. Izay manaja olona tsy araka ny marina ao am-pony dia mikaroka karazam-pañajana toy izany koa ho an' ny tenany.

11. Izay manao tsinontsinona ny namany noho izy nohajaina dia mitory ny tenany ho tsy ampy saina sy tsy ho manana akory ny toetra mendri-kaja.

12. Ny tokantrano tsy anjakan' ny fifanajana dia lapa tian' ny karazam-pahoriana hifarahana, fa fifamingavingana sy tsy fifanarahana no mibahana ao, ka mandositra tsy mahatoetra ny fifaiziam-piadanana.

13. Aza mitomany haja na oviana na oviana avy amin' olona, raha mbola tsy mahay manetry tena akory hanao izany amin' ny namana.

14. Manaja ny olona rehetra ; nefa aza manolotra ny fahaizanao manaja amin' izay tsy mahalala handray izany akory, landrao hanjary henatra ho anao ny niankohofanao teo anoloan' ny adala.

15. Zaro hiaraka-mitombo amin' ny fahalehibiazan' ny zaza ny fahaizana mifanaja, dia hifikitra izany amim-pahamendrehana izy hatreo amin' ny fahanterany sady hamabo ny fankasitrahan' ny miara-belona aminy mandritra ny fahavelomany.

16. Ny fahazotoana manaja amim-pitiavana ireo masoandro amambolana niteraka dia fiasanana tsy an-kijanona ny hamaron' ny fanamboniana, sady fanamarihana ny andro hisiam-pifaliana izay rarian' ny teo-drano tsy tapaka.

17. Raha samy miezaka hampanjaka tanteraka ny fifanajana ny olona rehetra, dia ho hita mitafy fahasambaran' mibitsy ny tany, fa ny fon' ny mahay mifanaja dia tsy mahay mivimbina fialan'na, na avonavona akory.

18. Mpankasitraka ny fahafatesan' ny namany izay mihambo ho mahay manaja eo amin' ny oran' ny fahafatesana, nefa mpanevatova tsy manana henatra akory teo amin' ny andron' ny fahavelomany ;—izany no fanehoam-pañajana tsy misy asany, na dia torina sy dradradraina ho ren' ny kitana aza.